

M. ERKUT AYVAZ**Aktif Cumhurbaşkanlığı ve siyasal sistemin dönüşümü (2014-2017)**

Doğrudan halkoyu ile seçilmiş ilk Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın göreve başlamasından bu yana üç yıl geride kaldı. Türk siyasetinde önemli gelişmelerin yaşandığı bu üç yıllık süreyi bilhassa iki temel husus etrafında ele almak gerekmektedir.

Kuşkusuz ilk olarak altı çizilmesi gereken husus, Erdoğan'ın da Cumhurbaşkanı adaylığı sürecinde vaat ettiği ve seçilmesinden sonra fiiliyata dökmeye başladığı **"etkin, aktif ve yönlendiren"** Cumhurbaşkanlığı görevi ve özgün siyaset tarzıdır. Aktif bir Cumhurbaşkanlığı ile irtibatlı diğer konu ise 2007'deki halkoylaması ile başlayan ve [16 Nisan](#) 2017 referandumu ile son halkasının da kabul edilmesiyle kurumsal bir çerçeveye kavuşan Türkiye'deki siyasal sistemdir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, 2014'te göreve gelişi sonrası geçmiş cumhurbaşkanlarından farklılaşan bir siyaset tercihinde bulunmuştur.

Güncel siyasetin içinde yer almanın yanı sıra [Bakanlar Kurulu](#) ve [Milli Güvenlik Kurulu](#) toplantılarına da sık sık başkanlık etmiştir. Her ne kadar geçmiş cumhurbaşkanları da bu gibi toplantılara başkanlık etmişler de 2014'te Cumhurbaşkanlığı makamına atfedilen doğrudan milli iradenin temsili ile birlikte bu tercih belirgin bir şekilde yarı başkanlık sistemlerindeki yaklaşan bir işleve ve mahiyete evrilmiştir.

Diğer taraftan üç yıllık bu süre başta yürütme erki olmak üzere sivil siyasete yönelik çeşitli meydan okumalarla da karşılaşmıştır. Buna rağmen Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bir yönetim boşluğu oluşturmaksızın ülke siyaseti ve devletin devamlılığı eksenindeki kararlılığı geçmişteki bazı cumhurbaşkanlarından ayrılan bir diğer faktör olmuştur. Hatırlanacağı üzere 7 Haziran- 1 Kasım seçimleri arasındaki süreçte çeşitli terör örgütleri koalisyon tartışmalarının gölgesinde olası bir siyasi belirsizlik atmosferinden faydalanmak düşüncesine tevessül ederek, kanlı terör eylemlerini başlatmışlardır.

Ancak bir yönetim boşluğuna imkân tanınmayarak **"devletin en tepesi"**nin de aktif yönlendirmesiyle bu kanlı kalkışmalara karşı konulmuş ve sonraki süreçte de benzer şekilde bazı Güneydoğu illerindeki hendek girişimleri siyasi iradenin kararlılığı ile etkisiz hale getirilebilmiştir.

Benzer bir [meydan okuma](#) 15 Temmuz FETÖ darbe girişimiyle tekrar ortaya çıktığında da yine Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın milyonları darbecilere karşı direnişe davet etmesi ve bu mobilizasyon ile

darbenin püskürtülmesi mümkün olmuştur.

Bu anlamda doğrudan halk tarafından seçilerek Cumhurbaşkanlığına gelinmesi, hem makamı siyasetin kilit konumuna taşımış hem de kurumsal kimliğin bizzat "**halka açılması**"nı da beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda örneğin 2014'ten bu yana 39 kez gerçekleşen Beştepe'deki muhtarlar toplantısının yanı sıra doğrudan halk ile Cumhurbaşkanlığı arasında temasın mümkün olduğu etkinlikler düzenlenmiştir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın çeşitli yurt dışı gezileri ile özellikle de yurt içi ziyaretlerini de bu anlamda değerlendirmek gerekmektedir.

Türkiye'de siyasal sistemin dönüşümü (2014-2017)

Parlamente sistemin Türkiye'de kusurlu bir uygulanış şekli olarak sürdürülmesi ve bu çerçevede bilhassa Cumhurbaşkanlığı makamının geçmişte bizatihi halkın iradesinin karşısında yer alması veya bu bağlamda suiistimal edilmesi, ilk etap olarak 2007'deki referandum ile bir değişime uğramıştır. Böylelikle devletin en tepesindeki makama geliş şeklinin 2007'de değişmesiyle eksiklikleriyle de olsa parlamente bir siyasi tecrübesi bulunan Türkiye siyasal sisteminin dönüşümünün ilk adımı atılmıştır.

Türkiye'de Cumhurbaşkanı'nın siyasi ve hukuki alanda güçlü bir pozisyona sahip olması mevcut siyasal sistemde krizlerin oluşmasını da kaçınılmaz kılmıştır. Her ne kadar 2007'den itibaren Cumhurbaşkanı ve başbakanların aynı siyasi gelenek ve partiden gelmeleri sebebiyle bazı görüş ayrılıkları dışında siyasi krizler oluşmadıysa da kapsamlı bir sistem değişiminin gerekliliği uzun vadeli bir beklenti olmuştur.

Özellikle 2015 yılı içinde yürütme erkindeki "**çift başlılık**"tan ötürü oluşan bazı görüş ayrılıkları sistem değişiminin kaçınılmaz olduğu gerçeğini de bir kez daha belirginleştirmiştir.

2007'deki değişiklik ve 2014'teki ilk uygulanışı sonrası sistemin yarı başkanlık sistemine yaklaştığı kabul görmüş ancak bu durumun da sistemsel bir değişiklik ile kalıcı ve yönetimde istikrarlı bir hale getirilmesi gerektiği özellikle Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından sıklıkla vurgulanmıştır.

Bu çerçevede Cumhurbaşkanı'nın halk tarafından seçildiği mevcut durumda bu değişikliğin başkanlık sistemi yönünde olması gerektiği, başta çift başlılık sorununun ortadan kaldırılmasının yanı sıra gerçek bir kuvvetler ayrılığının hayata geçirilmesinin gerekliliğine işaret edilmiştir. Nitekim bu husus 16 Nisan 2017'deki son referandum ve Cumhurbaşkanlığı sisteminin kabulü ile bir sonuca ulaşmıştır.

Sonuç itibarıyla Türkiye'de son üç yılda önemli kurumsal dönüşümler gerçekleşirken çeşitli meydan okumalarla karşılaşmış ancak toplumsal beklentinin sivil siyasette karar kılmasıyla bunların üstesinden gelinmiştir. Sivil iradenin vesayetçi bir tahakkümden çıkartılarak doğrudan halkoyu ile göreve gelen bir Cumhurbaşkanı'na yansıtılması, yaşanan 7 Haziran-1 Kasım arası ve 15 Temmuz gibi süreçlerde dahi siyaset kurumunun devamlılığını mümkün kılmıştır. Burada öncelikli etkenin Erdoğan'ın adaylığı sürecinde vaat ettiği "**aktif cumhurbaşkanlığı**"nın kurumsal bir çerçevede hayata geçirilişi ile kendi özgün siyaset tarzı olduğunun da altını çizmek gerekmektedir.

Böylelikle önce fiili bir yarı başkanlık, sonra ise başkanlık sisteminin bir Türkiye modellemesi olan cumhurbaşkanlığı sistemi ile kurumsal bir dönüşüm mümkün olmuştur.

Yasal Uyarı: Yayınlanan köşe yazısı/haberin tüm hakları TurkuvaZ Medya Grubu'na aittir. Kaynak gösterilse veya habere aktif link verilse dahi köşe

yazısı/haberin tamamı ya da bir bölümü kesinlikle kullanılamaz.

Ayrıntılar için lütfen tıklayın.

YAZARIN ÖNCEKİ YAZILARI

Tüm Yazıları >

> **CHP tarzı siyaset (24.6.2017)**

> Kongre sonrası yeni dönemin kodları (27.5.2017)

> AK Parti'nin referandum stratejisi (11.3.2017)

SABAH

SABAH